

STROKOVNE PODLAGE ZA SPREMEMBO ODLOKA O RAZGLASITVI

UDIN BORŠTA ZA SPOMENIK LOKALNEGA POMENA -

v delu, ki se nanaša na parceli št. 347/1 in 347/2, k.o. Goriče

Udin boršt, pogled iz vasi Goriče (Foto: Bernrda Jesenko Filipič, Arhiv ZVKDS, OE Kranj)

Kranj, Januar 2018

VSEBINA

UVOD.....	3
PRAVNE PODLAGE.....	4
STROKOVNE PODLAGE ZA IZVZEM DELA OBMOČJA	5
IZ SPOMINSKEGA PARKA UDIN BORŠT (EŠD 5146).....	5
UGOTOVITVE.....	9
POVZETEK.....	10
PREDLOG BESEDILA SKLEPA ODLOKA O SPREMEMBI ODLOKA... ..	11

UVOD

Na podlagi sklepov sestanka, namenjenega usklajevanju stališč do predloga OPPN za selitev kmečkega gospodarstva Logar iz vasi Goriče na lokacijo Glina, parc. št. 347/1 in 347/2 k.o. Goriče, ki je potekal na Ministrstvu za kulturo, dne 5. 12. 2017, smo na ZVKDS OE Kranj pripravili strokovne podlage za 1. fazo sprememb odloka o razglasitvi Spominskega parka Udin Boršt (EŠD 5246) za zgodovinski in naravni spomenik (Uradni vestnik Gorenjske, št. 20/1985) in sicer v delu, ki se nanaša na varstveni režim za parceli 347/1 in 347/2, k.o. Goriče.

Sestanka smo se udeležili Maja Jeglič, MK, Tadeja Šubic, ZRSVN OE Kranj, Janez Ziherl, Mestna občina Kranj, Andreja Škerjanc, Domplan d.d., Tomo Globočnik, Domplan d.d. in Miloš Ekar ZVKDS OE Kranj.

Na sestanku je bilo dogovorjeno, da se: “k spremembam oz. razveljavitvi in sprejetju novega odloka o razglasitvi (se bo) pristopi v dveh fazah. V prvi fazi bo Zavod OE Kranj pripravil strokovne podlage samo za spremembo odloka, ki se nanaša na omenjeni dve parceli, Mestna občina Kranj (ter občina Naklo in Tržič) pa bo(do) sprejela/ Odlok o spremembi in dopolnitvi odloka o razglasitvi Spominskega parka Udin Boršt za zgodovinski in kultumi spomenik. V drugi fazi bo pripravljen nov, popravljen odlok, ki ga bodo potrdile vse tri občine.”

PRAVNE PODLAGE

Zakonski in podzakonski akti

- Ustava Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a)
- Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13 in 32/16)
- Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 61/17)
- Zakon o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št. 33/07, 70/08 – ZVO-1B, 108/09, 80/10 – ZUPUDPP, 43/11 – ZKZ-C, 57/12, 57/12 – ZUPUDPP-A, 109/12, 76/14 – odl. US, 14/15 – ZUUJFO in 61/17 – ZUreP-2)
- Zakon o graditvi objektov (Uradni list RS, št. 102/04 – uradno prečiščeno besedilo, 14/05 – popr., 92/05 – ZJC-B, 93/05 – ZVMS, 111/05 – odl. US, 126/07, 108/09, 61/10 – ZRud-1, 20/11 – odl. US, 57/12, 101/13 – ZDavNepr, 110/13, 19/15, 61/17 – GZ in 66/17 – odl. US)
- Pravilnik o registru nepremične kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 25/02, 16/08 – ZVKD-1 in 66/09)
- Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B in 46/14)

Sprejete in ratificirane mednarodne pogodbe

- Zakon o ratifikaciji Evropske kulturne konvencije št. 18 (ur.l. RS št. 7/093)
- Zakon o ratifikaciji Drugega protokola k Haaški konvenciji iz leta 1954 o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 22/03)
- Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o krajini (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 19/03)
- Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o varstvu arheološke dediščine (spremenjene) (MEKVAD, Ur.l. RS – Mednarodne pogodbe, št. 7-21/99, 24/99) – t- im. Malteška konvencija

Druge pravno-formalne podlage:

- Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/04, 33/07 – ZPNačrt in 61/17 – ZUreP-2)
- Uredba o prostorskem redu Slovenije (Uradni list RS, št. 122/04, 33/07 – ZPNačrt in 61/17 – ZUreP-2)
- Občinski razglasitveni akti:
- Odlok o razglasitvi Spominskega parka Udin boršta za zgodovinski in naravni spomenik (Uradni vestnik Gorenjske, št. 20/84-229)

STROKOVNE PODLAGE ZA IZVZEM DELA OBMOČJA IZ SPOMINSKEGA PARKA UDIN BORŠT (EŠD 5146)

Udin boršt je po odloku iz leta 1985 (Uradni vestnik Gorenjske, št. 20, 13.12.1985) zgodovinski in kulturni spomenik lokalnega pomena, razglašen v občini Kranj in Tržič, kasneje (po ustanovitvi leta 1994), je odlok sprejela tudi občina Naklo. Besedilo odloka je pripravil takratni Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine v Kranju.

Območje sedanjega varovanja obsega 1754 hektarov površin, večinoma pokritih z gozdom na zakraseli konglomeratni vzpetini, le manjši del zavarovanega območja je nižinski in to predvsem v njegovem vzhodnem delu, ki se približuje cesti Kranj – Golnik, oz. jo v delu, ki sega do vasi Goriče, tudi prečka.

Pogled na Udin boršt med Strabinjem in Dupljami (Foto: BJJ, Arhiv ZVKDS, OE Kranj)

S stališča varstva kulturne dediščine so vrednote, ki so narekovale zavarovalne ukrepe, predvsem: arheološke ostaline naselitve območja v mlajši kameni dobi (Gradišče na Štuclju nad Pivko), iz železne dobe, časa rimskega imperija, ostanki zgodnje srednjeveške poselitve, cerkve, dvorec, in kapelice iz časa gotike, renesanse in baroka, spominska obeležja dogodkov iz druge svetovne vojne oz. NOB.

Spodnje Duplje – Hiša Spodnje Duplje 47 (EŠD 5169) (Foto: BJF, Arhiv ZVKDS, OE Kranj)

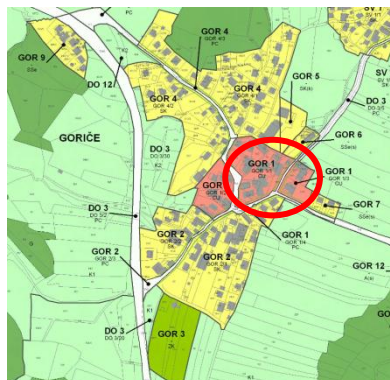
Krajinska slika območja se je od časa njegove razglasitve za kulturni in naravni spomenik precej spremenila predvsem v njegovem južnem delu (presekala ga je avtocesta A2 Kranj – Jesenice), nova pozidava v vseh treh občinah se je približala ali celo ponekod (predvsem v občin Naklo), zajedla v rob varovanega območja.

Zavod za varstvo narave, območna enota Kranj, je leta 2009, na podlagi pobude občine Ministrstva za okolje in prostor pripravil Strokovni predlog za zavarovanje Udin boršta, v katerem med drugim ugotavlja: »Analiza odloka (citirani odlok op. avt.) je pokazala, na pomanjkljivosti in neskladja s sedanjo zakonodajo ter druga neskladja s pravnega in sistemskega vidika. Ugotovljeno je tudi, da so nekateri varstveni režimi neustrezni. Ob preverjanju meje obstoječega območja parka smo nekatere dele izločili in pripravili predlog nove meje.« (Zavod RS za varstvo narave, območna enota Kranj, Kranj, april 2009). Gre za celoten nižinski del sedanjega varovanega območja v njegovem vzhodnem delu, kamor spadata tudi parceli 347/1 in 347/2, k.o. Goriče, kar je razvidno tudi iz priložene fotokopije predloga nove meje odloka v omenjenem gradivu).

Kmetijsko gospodarstvo Logar leži v strogem središču vasi Goriče, kjer ga na severu omejuje območje župne cerkve sv. Andreja, objekt krajevne skupnosti in sosednje kmetijsko gospodarstvo, na vseh ostalih straneh je omejeno z lokalno cestno infrastrukturo, kjer nima prostora za širjenje in uvajanje sodobnih tehnoloških postopkov na tej lokaciji, zato so lastniki v letu 2016 sprožili ustrezne postopke za pridobitev dokumentacije za selitev kmečkega gospodarstva iz vasi.

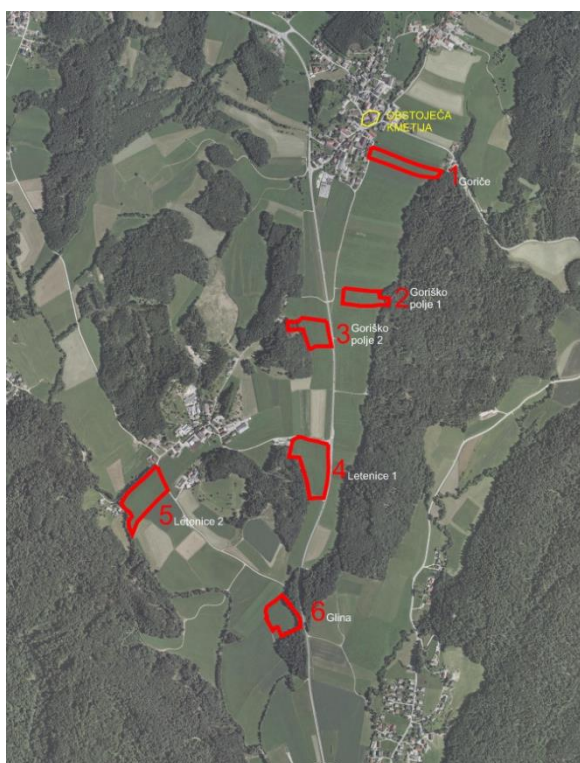
Ortofoto vasi Goriče – kmetija Logar

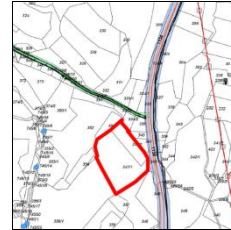
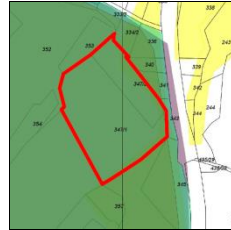
Namenska raba

Podjetje Domplan d.d. je leta 2016 pripravilo gradivo za pridobitev predhodnega mnenja za selitev kmetijskega gospodarstva ter elaborat vrednotenja šestih možnih lokacij za selitev kmetijskega gospodarstva, vseh umeščenih južno od vasi Goriče.

Kot najprimernejša se je izkazala lokacija Glina na območju parcel št. 347/1 in 347/2 k.o. Goriče.

Kataster

Dejanska raba

OPP

Omejitve in varovanja

GJI

UGOTOVITVE

Odlok o Spominskem parku Udin boršt (ESD 5146), je bil sprejet leta 1985, ko sta bila Zavod za varstvo narave in Zavod za varstvo kulturne dediščine še del iste ustanove. Od takrat so se razmere v zavarovanem prostoru in na njegovem robu v veliki meri spremenile. Južni del Spominskega parka je prerezal koridor avtoceste A2 Kranj - Jesenice. Na obrobju parka (zlasti na njegovem zahodnem delu —zdaj v občini Naklo), se je povečevala stanovanjska gradnja, ki se je deloma zajedla tudi v območje Spominskega parka.

Na njegovem vzhodnem delu, kjer ležita tudi parceli 347/1 in 347/2, so prav tako zrasle individualne hiše in kmetijski objekti, čeprav ne na območju parka, pač pa v njegovi neposredni bližini. Krajinska podoba območja se je torej v veliki meri spremenila. Poleg tega pa sta Zavoda za varstvo narave in Zavod za varstvo Kulturne dediščine sedaj ločeni ustanovi, prvo spada pod ingerenco Ministrstva za okolje in prostor, drugo pod ingerenco Ministrstva za kulturo.

Kljub temu pa je mogoče reči, da je večinski del Spominskega parka Udin boršt ostal s tega vidika nedotaknjen, prav tako kulturna dediščina, ki je razpršena po celotnem obočju parka, vendar noben njen del ne leži v neposredni bližini omenjenih dveh parcel.

Vsa kulturna dediščina, varovana s tem odlokom, torej leži v tistem delu parka, ki se ga naštetih posegi v preteklem času niso dotaknili in s tega vidika ni ogrožena, prav tako je ne bi ogrozila selitev kmetijskega gospodarstva na parceli 347/1 in 347/2, k.o. Goriče, saj nobena od naštetih enot dediščine (priloga: seznam kulturne dediščine iz Odloka) ne leži na takem mestu, da bi jo bilo s ceste Kranj — Golnik mogoče videti, ali da bi postavitve kmetijskega gospodarstva na teh dveh parcelah vizualno (ali kako drugače) vplivala nanje.

»Spominski park Udin boršt je varovan z dvema varstvenima režimoma: Varstvenim režimom Zavoda za Naravo in varstvenim režimom Zavoda za varstvo kulturne dediščine. Udin boršt je ena najstarejših visokih pleistocenskih konglomeratnih teras v Sloveniji. Poraščena je z gozdom, ki predstavlja enega največjih gozdnih kompleksov v nižinskem delu Gorenjske. Na območju Udin boršta se nahajajo tri (3) območja ohranjanja biotske raznovrstnosti in enainvajset (21) naravnih vrednot, med katerimi je dvanajst (12) podzemnih jam. To je prostor redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst.« (Cit. po: Strokovni predlog za varovanje Udin boršta, Zavod za varstvo narave, Območna enota Kranj, Kranj, april 2009 — predlog za spremembo meja Spominski pari Udin boršt).

Citirani predlog Zavoda za varstvo narave izvzema iz sedanjega območja celoten vzhodni, nižinski del sedanjega Spominskega parka, kamor sodita tudi parceli 347/1 in 347/2, k.o. Goriče, kar pomeni, da tudi s stališča varstva narave tak poseg ne bi imel negativnih vplivov niti na naravno dediščino, ki se varuje s tem odlokom.

POVZETEK

Spominski park Udin boršt je bil razglašen za spomenik lokalnega pomena leta 1985 kot zgodovinski in naravni spomenik. Varovan je z dvema odlokoma, odlokom o varstvu narave in odlokom o varstvu kulturne dediščine. Krajinska slika gozda je od časa razglasitve spremenjena (avtocesta A² Kranj-Jesenice; poselitev, zlasti na njegovem zahodnem delu, nekaj novih gozdnih poti itd.) Kljub temu je park v večjem delu ohranjen. Zaradi naštetih fizičnih sprememb v prostoru in potrebe po uskladitvi odloka s sodobno zakonodajo je primerno odlok posodobiti. Kulturna dediščina, ki se varuje s tem odlokom, je od območja, predvidenega za selitev kmečkega gospodarstva Logar, oddaljena.

Iz navedenega sledi, da selitev kmetijskega gospodarstva Logar na parceli 347/1 in 347/2, k.o. Goriče, ki ležita v robnem območju Spominskega parka Udin boršt (EŠD 5154), razglašene za naravni in kulturni spomenik v občinah Kijranj, Tržič in Naklo, ne bi imela nikakršnih negativnih posledic na kulturno niti na naravno dediščino, zato občinam Kranj, Naklo in Tržič predlagamo, da sprejmejo ustrezne odloke o spremembi odloka o razglasitvi Spominskega parka Udin boršt tako, da bosta parceli 347/1 in 347/2 izvzeti iz varstvenega režima odloka, tako kot to velja za območji, na katerem leži odlagališče komunalnih odpadkov Tenetiše in območje rezervata za posebne namene (5. člen citiranega odloka).

PREDLOG BESEDILA SKLEPA ODLOKA O SPREMEMBI ODLOKA...

Mestna občina Kranj, Občina Naklo in Občina Tržič sprejmejo Odlok o spremembi odloka o razglasitvi Spominskega parka Udin boršt za zgodovinski in naravni spomenik (Uradni vestnik Gorenjske št. 20/1885) v delu, ki predpisuje varstveni režim oz. izvzetke iz predpisanega varstvenega režima (člen 5. citiranega odloka).

V Odloku o razglasitvi Spominskega parka Udin boršt za zgodovinski in naravni spomenik (Uradni vestnik Gorenjske št. 20/1885) se v 5. členu doda tretja točka, ki se glasi:

»Območje namenjeno preselitvi kmetijskega gospodarstva, ki obsega parceli 347/1 in 347/2 k.o. Goriče.«

VIRI IN LITERATURA

- Gabrovšek F., 2005 - Jame v konglomeratu: primer Udin Boršta, Slovenija (Caves in conglomerate: case of Udin Boršt, Slovenia). *Acta Carsologica*, 34 (2): 507-519.
- Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije, Zavod RS za varstvo naravne in kulturne dediščine, 1991
- Lipar, M., Ferk, M., 2011. Eogenetic caves in conglomerate: an example from Udin Boršt, Slovenia. *International Journal of Speleology* 40 (1), 53-64.
- Borut Mencinger (2004). *Naravni parki Slovenije*. Mladinska knjiga, Ljubljana.
- Dupljanski zbornik, Duplje 1996
- Udin boršt, Združenje borcev za vrednote NOB, Kranj 2013, Ponatis knjižice Udin boršt (1982)
- Mauser, M. 1985: Dupljanska graščina. Ljubljana.
- Mauser, M. 1996: Zgodovinski oris Dupljanske graščine. Dupljanski zbornik, 44-50. Duplje.

PRILOGE

- Seznam kulturne dediščine v Udin borštu iz odloka o razglasitvi
- Zemljevid predlaganega popravka meja Spominskega parka, kot jih je 2009 pripravil Zavod za varstvo narave, OE Kranj

Z Odlokom o razglasitvi Spominskega parka Udin boršt za zgodovinski in kulturni spomenik [Uradni vestnik Gorenjske, št. 20/85-229] so razglašene naslednje enote oz. KS (v občinah Naklo in Kranj):

Esđ	Ime
2832	Zgornje Duplje - Cerkev sv. Mihaela
5146	Udin boršt - Spominski park Udin boršt
5147	Letenice - Klemenčevo gradišče
5148	Zgornje Duplje - Arhovo gradišče
5149	Naklo - Gradišče na Štuclju nad Pivko
5150	Cegelnica - Spominsko znamenje ustanovitvi Kranjske čete
5151	Cegelnica - Hiša Cegelnica 16
5152	Udin boršt - Spomenik partizanskemu taborišču Kapnik
5153	Udin boršt - Taborišče Kokrške čete nad Letenicami
5154	Letenice - Spomenik padlim borcem Kokrške čete
5155	Udin boršt - Kraj počivališča in spopada 2. bataljona Kokrškega odreda
5156	Udin boršt - Spominsko znamenje 6 padlim borcem na Težičevem hribu
5157	Strahinj - Grobišče borcev 2. bataljona Kokrškega odreda
5158	Udin boršt - Obveščevalna točka Poljana
5159	Udin boršt - Spominsko znamenje 13 padlim borcem nad Kamnjekom
5160	Udin boršt - Grob Ivana Šparovca na Pečicah
5161	Strahinj - Spominska plošča Katarini in Rudiju Mede
5162	Sleme pri Seničnem - Spominsko znamenje sklepu o pričetku upora
5163	Naklo - Kapelica pri hiši Glavna cesta 63
5164	Spodnje Duplje - Vaznikarjeva kapelica
5165	Spodnje Duplje - Graščina Duplje
5166	Naklo - Hiša Glavna cesta 63
5167	Spodnje Duplje - Hiša Spodnje Duplje 6
5168	Spodnje Duplje - Kajža Spodnje Duplje 42
5169	Spodnje Duplje - Vogvarjeva hiša

Leta 2002 je bil objavljen odlok občine Naklo, ki je nekaj KS derazglasil, vendar je bil odlok za del v občini Naklo preklican 17.9.2002.

Magda Miklavčič Pintarič
podsekretarka

REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA KULTURO

DIREKTORAT ZA KULTURNO DEDIŠČINO

INDOK center

Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana, Slovenija

T: 01 400 79 41, F: 01 369 59 01

